

ד.מ.

פרוטוקול מס' 16מישיבת ועדת השירותים הציבוריים

שהתקיימה ביום ג', י"ח באייר, תשי"ב - 13.5.52 בשעה 9.00

נוכחים : היו"ר י. הרצל
א. ברמן
ג. טברסקי
ש. כפרית
ב. כצנלסון
ד. נצר

סדר-היום: (1) הצעות לסדר-היום;
(2) דו"ח על מוסד "אהבה".

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. הרצל:

ברצוני להביא לפניכם את ההצעות הבאות

בקשר לסדר-היום של הישיבות הבאות:

(1) שאלת האספקה הרפואית. יש חשש רציני כי בעוד כמה חדשים עלול להיווצר מצב רציני בשטח אספקת הרפואות, ואני חושב כי נכון יהיה אם נזמין בעוד מועד את שר הבריאות או את המנהל הכללי של משרד הבריאות כדי לשמוע מפיהם סקירה אינפורמטיבית על המצב בשטח זה.

הדוח"ט : שאלת האספקה הרפואית תעמוד לדיון על סדר-היום של ישיבת הוועדה ביום שלישי.

(2) משרד הבריאות מזמין את חברי ועדת השירותים לבקר בבתי-החולים והמוסדות של משרד הבריאות. אני חושב כי עלינו לראות בעיקר את בתי-החולים החדשים, אלה אשר הועברו למשרד הבריאות מאת הצבא או סודרו מחדש, כדי שנוכל לקבל תמונה על צורנת וממדי הרחבת האשפוז.

עלינו להחליט אם לקיים סיור אחד בו יקחו חלק כל חברי הוועדה או לחלק את החברים לקבוצות ולקיים שני סיורים אחד במחוז הצפון והשני בדרום. את הסיורים אפשר לקיים בימים ראשון, חמשי או ששי בהם לא מתקיימות ישיבות הכנסת.

אד.

החלטות: חברי הוועדה יתחלקו לשתי קבוצות, קבוצה אחת תסייר בבתי-החולים אשר במחוז הצפון והשנייה במחוז הדרום. מטרה הבריאות יספג בכל הטאלות הארגוניות של הטיול.

א. ברטון: ברצוני להזכיר כי טרם סיימנו את הדיון בטאלת הטענות, אני מציע להעמיד זאת על סדר-היום של הישיבה הקרובה.

היו"ר י. הראל: אני מציע כי נשמע עתה את הדו"ח על מוסד "אהבה" מפי הברה-הכנסת סברסקי.

ג. סברסקי: ועדת השירותים קיבלה מכתב מאת המוסד לילדים ונוער "אהבה" בקריה-ביאליק בו הם קובלים על מצבם הכספי הקשה ומבקשים מאת הוועדה לבוא לעזרתם. הוועדה מינתה 2 חברים, את מר חת ואותי, והטילה עלינו לחקור את המצב. קיימנו שתי פגישות בנדון, האחת - ב- 9.3.52 עם נאי-כח המוסד, והשנייה ב- 2.5 עם סגן ראש עיריית חיפה.

"אהבה" הוא מוסד שהיה מאורגן בזמנו על-ידי קבוצת נשים שלידי הקהילה היהודית בברלין. בשנת 1934 הועלה המוסד על כל הניכיו לארץ והשתכן ארעית גבוה-שאנן שבחיפה; בשנת 1935 הוא הועבר לשיכון קבע בקריה-ביאליק.

המוסד משתרע על שטח של 100 דונם, יש בו מבנים גדולים, משק חקלאי ומשק בעלי-חיים. מבחינה חינוכית זהו אחד המוסדות הטובים ביותר שיש לנו בארץ לטיפול בילדים ונוער. בראש המוסד עמדו עוד בגרמניה טובי המחנכים כמו ביאטה בונד זמסה קליברי, וכיום מנהל המוסד הוא מר יסובי, אחד המחנכים הגדולים בארץ.

כאשר הועבר המוסד ארצה היו לו חסכוניות ורזרבות כספיות, גם המחלקה הגרמנית של הסוכנות תמכה במוסד והשתתפה בתקציבו. לאחר מכן היתה עליית הנוער הדואג למוסד, היא שריינה את רוב המקומות בו ודאגה לתשלום. המגרשים נקנו והבניינים נבנו בכספי החסכוניות שהובאו מגרמניה, ובתחילה היו למוסד שנות רווח. הישוב הארץ-ישראלי בהנהגת המוסד כי הוא היה קולט, מלבד ילדי עליית-הנוער, גם את ילדי הארץ, חינם או במחיר מוזל.

המצב כיום הוא כזה שלמוסד אין בעלות. קיים חוג יידי "אהבה" שעל-שמו רשום המוסד, אולם החוג אינו נושא באחריות הכספית.

במוסד יש 52 עובדים ומספר הניכיו מגיע ל-210. גיל החניכים הוא מ-5-6 ועד 17 שנה. החלוקה כיום היא כדלקמן: 33 ילד נשלחו על-ידי עיריית חיפה; 33 ילד על-ידי משרד הסעד המרכזי ו-135 נשלחו על-ידי עליית-הנוער.

בארץ נקבע מודוס כללי ואחיד של תשלום עבור החזקת ילד במוסד סוציאלי או ציבורי. הסכום שנקבע - עד ההעלאה האחרונה - הוא בגבולות של 25 - 22 ל"י לילד לחודש. ברור שאין בסכום זה כדי לכסות את הוצאות החזקת הילד, אולם טאחורי רוב המוסדות הציבוריים יש תמיד גורם אחר הנושא בעול ומכסה את ההפרשים אם זו מועצת-הפועלות, ויצ"ו, ארגון אמהות עובדות או כל קרן ציבורית אחרת. למוסד זה, כאמור, אין

מד.

ג. טברסקי:

בעלות מעין זו. עד עתה היה התוסף העיקרי עליית-הנוער אשר שילמה את התשלום המלא עבור הילדים שנשלחו על-ידה וגם דאגה להשיג את ההפרש עבור הילדים האחרים. כיום גם עליית-הנוער משלמת את המחיר המוזל המקובל בשאר המוסדות.

עד ל-1.1.52 עלתה למוסד החזקתו של ילד לחדש 32,680 ל"י, שילמו למוסד רק - 22 ל"י עבור ילד לחדש, וכך נוצר הפרש של 10 ל"י לכל ילד, כלומר: גרעון של 25,000 ל"י לשנה. המוסד מקבל את התמיכות הבאות: 200 ל"י מעיריית-חיפה; 2,000 ל"י ממשרד הסעד; 5,000 ל"י מחוג ידידי "אהבה". הסכום שמקבל מהחוג נועד בעיקר לשיפורים ושיפוצים ולא להחזקת ילדים. כל התמיכות הללו אינן בהן כדי לעזור למוסד מבחינה כספית, והפתרון היחיד לבעיית הדיפציטים הוא: בעלות אשר תקח על עצמה את החזקת המוסד ותשא בכל ההפרשים.

ברצוני לציין כי בנכחנו לדעת שהאנשים האחראים העומדים בראש המוסד מנהלים אותו בצורה משקית, חסכונית, תוך סדר קפדני וניצול כוחות העבודה של הילדים המבוגרים לעבודות חקלאיות.

המוסד עומד לפני התמוטטות, הם עומדים בגרעון צפוי מראש של 25,000 ל"י לשנה מבלי לדעת מאין יבוא עזרים.

לאחר מכן נפגשנו עם באי-כח עיריית חיפה בנוכחות סגן ראש העיר. שאלנו אותם מה דעתם על קבלת בעלות על המוסד. שאלתנו הייתה אינפורמטיבית ברידה כי לא היו לנו כל סמכויות אחרות. הרעיון קטם להם כי לחיפה אין כל מוסד ילדים ראוי לשמו. המוסד הוא רכוש, שטחו והמבנים אשר עליו הם נכס רב-ערך ורציני. מטבר כי קיימת שאלה יורידית, המוסד אינו בתחום שיפוטתה של עיריית חיפה, אולם על זה אפשר להתגבר. שאלה יותר רצינית היא אם העירייה מוכנה להעמיס על עצמה תקציב שנתי רציני ויחד עם זה להפריש במוסד מקומות למשרד הסעד ולעליית-הנוער. זהו מוסד ארצי, ועל ועדת השירותים הציבוריים לדאוג כי במקרה שהמוסד יעבור לבעלותה של עיריית חיפה הוא ימשיך לשאת אופי ארצי ויהנו מסבו גם מוסדות אחרים. בנוכחנו לדעת כי יש מצד העירייה רצון לעשות זאת.

נשארת רק השאלה באיזו מידה תוכל העירייה לעמוד בהתחייבויות הכספיות.

הסיכום שלנו היה: עיריית חיפה שולחת למקום את סגן החשבונות ואנשי הכספים שלה כדי לברר את מצבו הכספי והמשקי של המוסד ותוך שנועיים תמסור לנו תשובה קונקרטית.

נשמעה גם הצעה אחרת, נאמר לנו כי לו היה המוסד מוכר 16 - 15 דונם מאדמתו הנמצאת במפרץ חיפה היה הדבר פותר להם את הבעיה הכספית לכמה שנים. אנשי ציבור אינם נוטים לכך, יש צורך להרחיב את גבולות המוסד ולא לצמצמו, מוסד ציבורי זקוק לקרקע.

איני יודעת מה תהיה פעולתנו בעתיד: האם לעודד את קבלת הבעלות של עיריית חיפה, למנות ועדת משנה שתטפל בדבר או לבוא בדבריה עם משרד הסעד ועליית הנוער, בכל-אופן עלינו לעשות הכל כדי שמוסד חשוב זה לא יתמוטט.

אד.

א. הכרמלי:

המספר 52 עובדים על 210 חניכים אינו פרופורציונלי; הייתי מבקש שנקודה זו

תוברר.

למוסד זה אין כל בעלות כספית, אני הייתי מציע לכן להחזיק את הילדים במוסד בתשלום מלא. כל הגורמים המחזיקים ילדים במוסד "אהבה" צריכים לשלם את התשלום המלא עבור החזקת הילדים והמוסד יוכל לעבוד ללא גרעונות.

מכל הבחינות ראוי שהמוסד יהיה קשור עם עיריית חיפה, וחזקה על העירייה שהיא תנהל את המוסד באופן משקי.

ב. בצולסון:

מספר העובדים, אינו חושבת כי במקרים כאלה אפשר לנקוב במספר אבסולוטי, זה תלוי בתוכן המוסד, מגמתו ואופיו החינוכי. הדו"ח שמסרה לנו חברת-ההכנסת טברסקי אינו משאיר ספק כי המוסד מתנהל בצורה משקית.

ברצוני לשאול:

(1) מה היא מגמתו של המוסד? החניכים עוזבים את המוסד בגיל 17, האם המוסד מקנה להם מקצוע?

(2) לכל מוסד חינוכי בארץ יש צביון מיוחד, מה הוא הצביון של מוסד "אהבה"?

(3) האם יש מקום לשילוב המוסד במוסדות משרד החינוך?

ג. נצר:

הבעיה של החזקת ילדים במוסדות ציבוריים היא מכוונת ומסובכת, אני הייתי מציעה כי נעמידה על סדר-היום כדי ללמוד אותה לכל פרטיה.

אשר למוסד "אהבה" - אני חושבת כי אנו כוועדת כנסת איננו יכולים להתערב בביצוע, אנו יכולים רק להמליץ, ואני תומכת בהמלצה בפני המוסד ומשרד הסעד כי מוסד כזה הנמצא בסביבות חיפה יהיה בבעלותה של הרשות המוניציפלית הקרובה לו.

ד. כפרית:

ברצוני לומר כמה מלים על מגמת המוסד וערכו. המגמה היא חינוך יסודי והמקצוע העיקרי הוא החקלאות, מקצוע אשר עומד על רמה גבוהה במוסד זה.

הפניה באה לוועדת השירותים, ואנו חייבים להיענות לכל תביעה הבאה אלינו. זו בעיה התובעת דיון עם כל הגורמים המעוניינים. מוסד זה הוא נכס יקר, ואיני יודעת אם עליית-הנוער, למרות המצוקה הכספית, תסכים למסור כה בנקל את המוסד לבעלות עיריית חיפה. אל לנו להסתפק בשמיעת הדברים, אנו חייבים להיות פעילים ולנוא בתביעה נמיצת להציל את המוסד הנמצא במשבר כספי חמור.

היו"ר י. הראל:

לכולנו יחס חיוני להצעה שהמוסד יועבר לבעלות של רשות מוניציפלית, ועל כך נוכל להמליץ. הפניה ממוסד "אהבה" באה אלינו בשעת מצוקה, בעת הדיון על התקציב, מתוך הנחה כי אפשר יהיה להכליל בתקציב משרד הסעד סכומים עבור המוסד. לא נוכל להמליץ על תקציב מיוחד למוסד מטעם איזה משרד ממשלתי.

א.ד.

אין זה גם מתפקידנו להכנס לפרטים של הוצאה לפועל או גיאוע. פנו אלינו וביקשו לחקור ולהמליץ, וחשובתנו צריכה להיות בכיוון זה.

אני מציע כי אותם שני החברים אשר הקדישו הרבה מזמנם ללימוד בעיות המוסד יביאו לנו, לישיבה הקרובה, הצעות בכתב, אשר הוועדה תורל לקבל, לשנות או לדחות.

ג. טברסקי: (1) כמובן שקל מאד לדרוש תשלום מלא עבור החזקת ילד, ויהיו גם הרבה קופצים שיהיו מוכנים לשלם זאת. אולם זו אינה המטרה. איננו מעוניינים בהחזקתם של ילדי הוסיים אמידים מלא בחניכים שיבואו מעליית הנוער ומהלשכה הסוציאלית.

(2) המגמה החינוכית היא חקלאית. בדו"ח של המוסד נאמר "חינוך מושתת על עקרונות הסוציאליזם והמסורת היהודית".

(3) הדברים אינם כל-כך פשוטים. טרם קיבלנו תשובה סופית מהעירייה. העירייה עלולה להשיב לנו כי היא מוכנה לקבל את המוסד אולם רק החל משנת התקציב הבאה, כי השנה אין לה רזרבות. עלינו להיות ערים, אם העירייה תהיה מוכנה לקבל את המוסד לידיה מיד, עלינו לעמוד על המשמר ולהבטיח את המקומות לעליית הנוער ולמוסדות אחרים בצד; באם העירייה תסכים לקבל את המוסד רק בעוד שנה, ארץ למצוא מוצא איך להתגבר על המשבר ולשמור על המוסד במשך שנה זו.

אני מציעה כי נחכה שבועיים עד לקבלת תשובת עיריית חיפה, ואחר-כך נקיים דיון נוסף, אולי בהשתתפות הגורמים האחרים הנובעים בדבר.

הינ"ר י. הרמל: איני חושב כי זו היא שאלה שהוועדה תוכל לספל בה זמן בלתי מוגבל. איני חושב גם שזו היא הזדמנות ללמוד את בעיית הפנימיות. אני מבקש שחברת-הכנסת טברסקי תציע לנו בכתב דברים ברורים: מה לענות על המכתב של מוסד "אהבה".

ג. טברסקי: אני מוכנה להביא את הצעתי לאחד תשובת עיריית חיפה, כלומר בעוד שבועיים.

הינ"ר י. הרמל: אנו נשוב לענין "אהבה" כעבור שבועיים.

זה עתה נתקבל-מכתב הזמנה לסיור בבתי-החולים בצריפין ובגור-עקב. ההזמנה היא מטעם משרד הבריאות. אני מציע כי בסיור זה ישתתפו כל חברי הוועדה והוא יתקיים ביום שני עד לישיבת המליאה.

הרחלש: סיור חברי הוועדה בבתי-החולים בצריפין ובגור-עקב יתקיים ביום שני הבא. היציאה מתל-אביב.

הינ"ר י. הרמל: בישיבה הבאה נדון בשאלת אספקת רפואית, לאחר מכן נספל בשאלת המעברות. בעיית הפנימיות וסיודור ילדים תועמד לדיון באחת מהישיבות הבאות.

הישיבה נועלה בשעה 10.00.